
Handelen in hoop

Op weg met Abraham, deel 8

Op 7 december stond er een bericht met een opmerkelijk artikel in de bijlage van het Parool: 'Budgetuitvaart: afscheid voor een prikkie'. Het bevatte het verhaal van Jan-Jaap Palma die als een ware prijsvechter in de uitvaartbranche is gestapt. Soms vraagt hij voor

zijn budgetuitvaarten maar de helft van de prijs van reguliere uitvaartondernemingen. Voor 800 Euro kun je al een crematie betalen: dan heb je geen kaarten, plechtigheid en cake, maar toch. Palma maakt in het artikel duidelijk dat de uitvaartbranche nodig opgeschoond dienden te worden. Prijzen zijn onnodig hoog en komen bovendien

Luisteren: Genesis 23:1-20

- Lees de tekst door en noteer de vragen die bij je opkomen

op een ondoorzichtige manier tot stand. Tijd voor meer marktwerking. Zoals de budgetmaatschappijen de luchtvaartindustrie hebben wakker geschud, zo moest het ook gebeuren met de uitvaartbranche. Meer marktwerking. Dat blijkt overigens niet allen uit de budgetonderneming van Palma, in hetzelfde artikel stond ook te lezen dat het aantal uitvaartondernemingen in de afgelopen negen jaar ongeveer is verdubbeld. Onder de nieuwbakken uitvaartleiders zitten opvallend veel ZZP'ers: bevlogen ondernemers die alles uit de kast halen om ieder mens een uitvaart te geven die bij hem of haar past. De marktwerking in de branche heeft niet alleen te maken met de prijs, maar maakt ook dat het product steeds persoonlijker wordt. Ik las onlangs het voorbeeld van een overledene die niet in een rouwauto naar het crematorium werd vervoerd, maar in de bestelbus van een supermarkt. Hopelijk was het niet hetzelfde busje dat onze supermarkt gebruikt voor de levering van de boodschappen.ⁱ Misschien wel CO₂ neutraal, maar niet echt fris.

Een dubbele beweging dus: aan de ene kant zo goedkoop en bescheiden mogelijk, maar aan de andere kant juist ook weer zo groots en bijzonder mogelijk. Ik proef in beide benaderingen ook iets van ongemak in de omgang met de dood. Een budgetuitvaart ziet dood en afscheid nemen als een noodzakelijk gegeven dat je beter maar zo snel en goedkoop mogelijk kunt afhandelen om weer door te gaan met het echte leven. Een uitvaart waar groots uitgepakt moet worden voelt toch een beetje alsof de akelige grens van de dood verbloemd moet worden door allerlei kunstgrepen uit te halen.

Is Abraham zijn tijd ver vooruit?

Is deze ontwikkeling echt zo nieuw? Als je het Jan-Jaap Palma uit het Parool zou vragen, dan zou hij Efron denk ik bestempelen als een ondoorzichtige en veel te dure begrafenisondernemer. Efron levert Abraham een graf voor Sara, maar de prijs die hij ervoor vraagt is niet mals. Efron is niet bang om Abraham flink in de buidel te laten tasten. Abraham aan de andere kant is bereid om flink wat geld uit te geven voor een dure begrafenis voor Sara. Hij schrikt er niet voor terug zijn portemonnee te trekken om zijn geliefde vrouw een laatste rustplaats te geven. Is dit werkelijk anders? Is hier ook niet sprake van een ongemakkelijke omgang met de dood? Of speelt hier iets anders? Waarom wordt hier zoveel aandacht gegeven aan de aankoop van een graf?

Verwerking

- Probeer voor jezelf helder te krijgen of en, zo ja, welk onderscheid is tussen Abrahams aankoop van een graf en de huidige ontwikkelingen in de uitvaartbranche

Om dit gedeelte goed te kunnen begrijpen moeten we natuurlijk de geschiedenis van Abraham in ons achterhoofd houden. Abraham die er jaren geleden op uit getrokken was omdat God hem twee dingen had beloofd: een zoon en een nieuw land. Dat eerste was gebeurd, toen Isaak was geboren, maar dat tweede stond nog steeds in de wachtkamer. God had Abraham naar Kanaän gestuurd, maar er was nog geen enkel stukje van dat land daadwerkelijk in het bezit van Abraham. Pas nu, helemaal aan het einde van de geschiedenis van Abraham blijkt de belofte van God toch uit te komen. Abraham heeft het land in bezit, alleen het blijkt geen vruchtbare bodem te zijn, maar een graf voor zijn vrouw. Wat zegt ons dit? Wat kunnen we hieruit leren over God? Wat kunnen we hieruit leren over ons?

Gebed

Vraag God om inzicht bij het gesprek over dit gedeelte

Abraham vervult de beloften zelf

Misschien moeten we voordat we stil staan bij het feit dat het eerste stukje land een graf is eerst eens kijken hoe Abraham aan dat graf komt. Want niet alleen is het eerste stukje beloofde land dat in het bezit komt van Abraham een graf, het is ook nog eens een graf dat hij zelf heeft moeten kopen en waar hij zelf veel voor heeft moeten betalen. Dus inderdaad: Gods beloften komen uit want aan het einde van zijn leven bezit Abraham werkelijk een deel van het beloofde land, maar Abraham moest God zelf erbij helpen om Zijn beloften uit te laten komen.

Nou kun je hier een beetje cynisch over doen: God geeft niet thuis, dus moet Abraham het zelf maar doen, maar we zouden het ook heel goed anders kunnen zien. Misschien wijst ons dit wel op een heel belangrijk gegeven, namelijk dat God voor de vervulling van Zijn beloften niet alleen vraagt om geloof en vertrouwen - wat op zichzelf genomen al heel grote dingen zijn - maar dat Hij ook van ons vraagt dat we zelf een rol

spelen in de vervulling ervan. Abraham zag alleen maar iets van de vervulling van Gods landbeloften omdat Hij zelf de koe bij de horens vatte. Abraham had ook kunnen denken: God heeft beloofd dat Hij voor me zal zorgen en dat Hij me dit land zal geven, dus ik hoef alleen maar af te wachten tot het als een rijpe vrucht in mijn schoot valt. Maar dat doet Abraham niet, hij komt in actie.

Verwerking

- God schakel Abraham in bij de vervulling van zijn beloften. Op welke manier schakelt God jou in?

Wat we hier dus duidelijk zien is dat God niet van mensen vraagt dat ze passief achterover gaan leunen om rustig te kijken hoe God zijn woorden waar maakt, nee, mensen worden ingeschakeld. God beloofde Abraham het land Kanaän, maar Abraham kreeg alleen maar een deel van de vervulling ervan te zien door zelf concreet een stap te nemen. Zou het bij ons ook niet zo kunnen zijn? God belooft ons door de komst van Jezus Christus dat Zijn rijk van recht en vrede aanbreekt en zelfs al is aangebroken, maar de enige manier waarop we dat ook daadwerkelijk kunnen zien is door zelf heel concreet in actie te komen. God belooft verzoening, vernieuwing, heling, vrede, gerechtigheid, maar de weg waarop we deze dingen krijgen te zien is door zelf heel nadrukkelijk ook werk te maken van verzoening, vernieuwing, vrede, heling en gerechtigheid. God schakelt ons niet uit maar in.

Gebed

Neem de tijd voor gebed waarin je God vraagt of Hij je wil gebruiken voor de vervulling van Zijn beloften

---

Niet groots en meeslepend

Maar hoe moet je dat zien, kun je afvragen? Op welke manier moet ik dat doen? Nou, kijk naar Abraham. Abraham zorgt voor de gedeeltelijke vervulling van Gods belofte door een graf te kopen. Dat gegeven helpt ons denk ik om na te denken over de stappen die gelovigen kunnen nemen in de vervulling van Gods beloften. Op twee manieren.

Het eerste heeft te maken met ons verwachtingspatroon. Wat zal Abraham gedacht hebben toen hij uit Haran vertrok op weg naar het land dat God hem beloofd had? Waarschijnlijk zal hij niet direct gedacht hebben dat hij binnen afzienbare tijd als koning van Kanaän achterover kon gaan zitten terwijl zijn dienaren het vuur voor hem uit de sloffen liepen, maar hij zal toch wel iets anders in gedachten hebben gehad dan een graf, of niet? Hij zal toch wel misschien gedacht hebben aan een mooi vruchtbaar stukje land, met ruimte voor een stuk of wat schapen. Ik weet eerlijk gezegd niet precies hoe de toekomstdroom van een nomade van drieduizend jaar geleden eruitzag, maar ik kan me voorstellen dat hij iets anders in gedachten had dan een graf.

Een graf was nou niet direct iets dat tot de verbeelding spreekt, of wel? Ik kan me zelfs voorstellen dat Abraham er door de mensen om hem heen misschien wel om uitgelachen is: kijk daar heb je Abraham die met een groots visioen uit Haran is vertrokken, maar die nu met een graf zit. God had het land beloofd, maar Abraham heeft uiteindelijk maar een klein stukje en nog niet eens een stukje dat tot de verbeelding spreekt.

Waarom leg ik hier zo de nadruk op? Nou, omdat dit volgens mij precies het punt raakt waar het om draait. Wij denken als mensen toch vaak groots en meeslepend. Wat wij doen moet impact hebben en zichtbaar zijn. En zo denken we onbewust misschien ook wel over God en geloof. We willen Gods liefde in deze wereld zien en dan denken we toch al gauw groots en meeslepend. God moet op een grootse manier laten zien dat Hij er is. Een kind moet worden opgewekt uit de dood, een wonder dat duidelijk maakt dat Hij bestaat.ⁱⁱ En als God het zelf niet duidelijk doet, dan nemen we zelf wel het heft in handen door geweldige diensten te organiseren en projecten van de grond te tillen waar we mensen op kunnen wijzen en zeggen: zie je wel, God is er.

Verwerking

- Herken je wat er gezegd wordt over onze te grote verwachtingspatronen t.a.v. Gods aanwezigheid in deze wereld?

God gaat hier niet groots en meeslepend te werk: zijn vervulling is een graf. Abraham kan niet zeggen tegen Efron: moet je kijken hoe geweldig groots God zijn beloften vervuld!? Het is klein. Onaanzienlijk.

Gebed

Bid God om inzicht waar Hij met Zijn koninkrijk bezig is, ook al is het maar klein en bescheiden.

Handelen in hoop

Maar, nu zou je kunnen denken: we hoeven dus helemaal niet meer ons best te doen. Het is allemaal klein en dus ook zinloos. Maar dat is niet wat deze tekst ons leert, volgens mij. Genesis 23 zegt namelijk niet: jongens, jullie moeten het uiteindelijk zelf doen. Gods beloften zijn leuke inspirerende woorden, maar uiteindelijk moeten jullie zelf de regie pakken en zijn jullie ervoor verantwoordelijk dat deze woorden ook waar worden. Het is waar: Abraham speelt zelf een heel grote rol. En het is waar: het is maar een heel onaanzienlijk stuk vervulling. Maar hoe waar die twee constatering ook zijn, ze missen het cruciale punt waar het om draait, namelijk dat Abraham dat graf koopt vanuit een diepgewortelde hoop. Abraham koopt voor Sara in het beloofde land een graf. Dat is een daad van hoop. Dit land, dit beloofde land, is een land waarin zelfs doden een toekomst hebben.

Kijk, Abraham had ook een graf kunnen lenen van de stadsoudsten. Ze bieden het hem aan: neem ons graf, daar ligt nu toch niemand. Maar Abraham wil geen tijdelijke of geleende plek voor Sara, maar een blijvende plek waar Sara te ruste gelegd wordt. Een blijvende plek in het beloofde land. Sara moet begraven worden in de vervulling van Gods beloften.

Abraham begraaft Sara en dat is een daad van hoop. De dood zet geen streep door Gods beloften. Nee, ook de overleden Sara deelt in de belofte van de toekomst die God geeft. Daar getuigt dat graf van. Daarom is de daad van Abraham een daad van hoop.

Hoop is iets anders dan optimisme. Die halen we nog wel eens door elkaar, maar het zijn verschillende dingen. Optimisme is dat je op basis van ontwikkelingen die je waarneemt in je omgeving een goed gevoel hebt. Optimisme is gebaseerd op de feiten. Bij hoop is dat anders. Hoop is niet gebaseerd op feiten of ontwikkelingen, maar op een sterke innerlijke

overtuiging die ook blijft staan als de feiten op iets anders wijzen. Hoop is dat je gelooft dat bepaalde dingen zullen gebeuren zonder dat je in je omgeving daar al tekens van ziet.

Dat is was Abraham hier doet: niet vanuit optimisme, maar vanuit hoop koopt hij een graf. Het is een daad van geloof, een daad van hoop. Dat graf en de grond eromheen is niet zomaar een graf of een stuk land, maar is een graf vol hoop. Een graf dat voor Abraham vooruitwijst naar de toekomst die God beloofd heeft. Op zichzelf genomen stelde het niet zoveel voor, maar omdat Abraham deze grond koopt vanuit geloof is het een geweldig teken - voor hemzelf en anderen - dat vooruitwijst op de complete vervulling van Gods beloften.

Het punt dat we hier uit Genesis kunnen leren is dat het niet gaat om de grootsheid en meeslependheid van onze daden. Wij zijn niet verantwoordelijk voor de volledige vervulling van Gods beloften, maar we kunnen wel in navolging van Abraham stukjes van de vervulling van Gods beloften realiseren. Hoe? Door de te handelen vanuit hoop!

God had Abraham het land beloofd, en vanuit hoop schaft Abraham een stuk land aan. Zo is dat kleine stukje land een deel van de vervulling van Gods beloften, maar wijst het tegelijk vooruit naar de dag waarop het hele land aan Zijn nageslacht zal toevallen. God belooft ons de komst van Zijn rijk van recht, vrede waarin mensen verzoend met Hem en elkaar samenleven. Die wereld kunnen wij niet brengen, maar wij kunnen wel in hoop stukjes van die toekomst present stellen.

Hoe? Gewoon klein. Door uit te zijn op verzoening met je collega met wie je in de clinch lag. Hem of haar de hand te reiken en op die manier iets zichtbaar te maken van Gods rijk waarin verzoening een centrale plek heeft. Dat spreek niet aan in deze wereld. Dat dient niet je eigenbelang. Maar als het gebeurt vanuit hoop is het een geweldig teken voor jezelf en voor anderen van Gods rijk.

Hoe? Gewoon klein. Door op te komen voor mensen in je omgeving waarvan je ziet dat ze vertrapt worden. Door collega's, door een werkstructuur, door een sfeer die er hangt op je werk of in je omgeving. Klein en onbetekenend, maar wanneer het gebeurt vanuit hoop, de diepe overtuiging dat God een God is die vrede brengt, is het een geweldig teken van Gods komende rijk.

Hoe als kerk? Eerlijk gezegd weet ik dat nog niet. Maar ik weet wel dit: gewoon klein. Niet door allereerst een geweldig programma in elkaar te draaien, maar door met elkaar ons te laten voeden door de hoop die God ons schenkt en dan vervolgens onszelf de vraag stellen: hoe kunnen we als gemeenschap vanuit hoop handelen in deze stad? Hoe kunnen wij een graf kopen? Hoe kunnen wij een stukje van Gods vervulde beloften laten zien aan deze stad?

Verwerking

- Wat vind je van het verschil tussen hoop en optimisme?
- Speelt de hoop die God geeft in jouw leven ook een rol? Handel je uit hoop?

Gebed

Neem de tijd voor gebed waarin je vraagt om hoop

Tenslotte

Abraham kocht een graf. Niet van een budget uitvaartondernemer. Hij nam geen ZZP'er in de hand om een zo persoonlijk mogelijke uitvaart te regelen. Abraham kocht een graf, taste in de buidel, want hij leefde in hoop dat het graf Sara niet scheidde van Gods toekomst. Het graf was een manier om zijn geloof te belijden. Hij zal het niet gedacht hebben natuurlijk, maar onwillekeurig moet je denken aan dat andere graf dat een teken is van hoop. Het graf van Jezus dat openging. Abraham had gelijk: de dood maakt niet dat Gods beloften vervallen. Waar God in de levens van mensen binnenkomt daar is een graf en is de dood geen teken van het einde of van hopeloosheid, maar is zelfs de dood en het graf omgeven met hoop en toekomstdromen.

Nog even terug naar het begin. Misschien moeten we maar geen budget-uitvaartondernemer in dienst nemen om onze uitvaart even snel te doen. Misschien ook maar niet een ZZP'er om zo groots mogelijk uit te pakken. Misschien moeten we als gelovigen gewoon nuchter zijn en vooral kiezen voor een uitvaart waar hoop uit spreekt. Dat kost niet veel en is tegelijkertijd onbetaalbaar.

ⁱ <https://www.ad.nl/ad-werkt/steeds-meer-ondernemers-wagen-zich-in-uitvaartbranche-a727f9e5/>

ⁱⁱ <https://www.instagram.com/p/B6OzhNW16WT/>